

тельно небезпечних змій. Повідомляється, що в американському суспільстві існують як схвальне, так і негативне ставлення до таких обмежень. Підкреслюється, що в США громадяни можуть сприяти ухваленню законів, які гарантують свободу релігійної діяльності. Також американці мають можливість захищати право на релігійну діяльність в суді. Запитання та завдання для закріплення матеріалу уроку: *чому батьки-засновники вважали за необхідне закріпити в Конституції право на свободу віросповідання? Що означає формулювання: «Конгрес не може ухвалювати законів, які запроваджують певну релігію або перешкоджають свободі віросповідання?»*. Припустимо, існує релігійна громада, яка практикує людські жертвопринесення. Чи слід заборонити таку релігійну діяльність? Чи може людина, яка не вірить в бога, мати рівні права з віруючими громадянами? Чи слід дозволяти невіруючим посідати посади в органах влади нарівні з віруючими? Припустимо, певна релігійна громада застосовує гучне промовляння молитов вночі на вулицях. Чи доцільно заарештувати таких громадян за порушення тиші? Чи може держава за кошт платників податків фінансово підтримувати певні релігійні конфесії? Чи слід дозволяти релігійним громадам використовувати помешкання державних шкіл для релігійного навчання після закінчення уроків? Поясніть терміни: *переслідування за віру, свобода віросповідання*.

Список літератури: 1. Jack R. Fraenkel, Frank T. Kane. Civics. Government and citizenship. – Needham, 2013 – 554 p. 2. We the people. Student text. Level I. Center for civic education. Eleventh printing. Calabasas, 2008. – 184 p. 3. We the people. Student text. Level II Center for civic education. Eleventh printing. Calabasas, 2008. – 168 p. 4. We the people. Student text. Level III Center for civic education. Eleventh printing. Calabasas, 2008. – 283 p.

*Мовчан О.В.
м. Харків, Україна*

ЗАХИСТ ПРАВА ДИТИНИ НА ЖИТЛО

В Україні кожна дитина з моменту народження має конституційне право на житло. Відповідно до ст. 55 Конституції України кожний має право будь-якими, не забороненими законом засобами захищати свої права й свободи від порушення та протиправних посягань [1]. Право на захист свого цивільного права кожній особі у випадку його порушення, невизнання або оспорювання, закріплюється і в ст. 15 ЦК України, що є

свого роду однією з юридичних гарантій реалізації вищенаведених конституційних положень. Отже, дитина має право на захист своїх конституційних, цивільних, житлових прав. Незважаючи, на велику кількість нормативних актів, зокрема Законів України «Про Загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 року», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «Про охорону дитинства», кількість судових справ щодо захисту права дитини на житло лише збільшується. Варто підкреслити і те, що в умовах реформування законодавства України на основі концепції адаптації національного законодавства до вимог ЄС особливої актуальності набуває питання вдосконалення інституту захисту суб'єктивних прав та інтересів фізичної особи, особливо дітей. Тому, цілком актуально виникає потреба дослідити захист права на житло дитини.

Забезпечення державою прав людини повинно розпочинатись із дотримання прав дитини. У сучасних умовах надзвичайно важливим елементом державної системи забезпечення майнових прав дітей є наявність ефективного організаційно-правового механізму, зокрема у сфері актуальних на сьогодні майнових прав: житлових, спадкових, земельних, права на майно селянського двору тощо. Без належного забезпечення дитини житлом і необхідним майновим мінімумом неможливий її повноцінний та самодостатній розвиток [2, с. 1]. Закон України «Про охорону дитинства» в ч. 1 ст. 18 закріплює, що держава забезпечує права дитині на проживання в таких санітарно-гігієнічних і побутових умовах, що не завдають шкоди її фізичному та розумовому розвитку [3]. Забезпеченість житлом дитини передбачено і у сімейному законодавстві.

Право дитини на житло має певну специфіку. Звернемо увагу, що ст. 47 Конституції України гарантує кожному право на житло. Держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Ця конституційна норма поширюється на усіх дітей з моменту народження, але здійснити це право дитина може лише при досягненні нею повноліття. Малолітні та неповнолітні особи не є суб'єктами житлового права, тобто самостійно від свого імені вони не мають права укласти угоди щодо відчуження чи придбання житла, найму чи піднайму житлового приміщення. Законними представниками своїх малолітніх та неповнолітніх дітей є батьки. Це положення закріплене не лише у ЦК (ст. 242), але й у СК (ст. 14). Право батьків представляти свої малолітніх та неповнолітніх дітей ґрунтується на такій складній юридичній сукупності, як норма закону і подія (народження дитини), а для представництва батька до того

ж потрібна також наявність акта цивільного стану (шлюбу з матір'ю дитини) або рішення суду про визнання батьком дитини. Законними представниками малолітніх та неповнолітніх дітей є також усиновлювачі, які за своїм правовим становищем прирівнюються до батьків. Тому, для реалізації законних прав та інтересів дитини її права представляють батьки та особи, які мають право представляти права та інтереси дитини.

Отже, право дитини на житло – це загальна можливість кожної дитини на володіння та користування житлом, яке відповідає державним санітарно-гігієнічним умовам, на підставі власності, договору або сервітуту. Це право підлягає цивільно-правовому захисту нарівні з іншими цивільними правами, але має власну специфіку. Тому звернемось до визначення категорії «право на захист».

О.Ф. Скаун розглядає «право на захист» у вигляді можливості звертатися за підтримкою й захистом до держави у випадках порушення суб'єктивного права з боку правозобов'язаної особи [4, с. 382–383]. І.Я. Дюрягіним відзначає, що воно є самостійним універсальним правом на отримання правового захисту від можливих посягань на будь-які права й законні інтереси, що означає можливість громадянина використовувати передбачувані законом правові засоби для захисту честі й гідності, життя й здоров'я, особистої свободи та майна від будь-яких посягань, тобто використовувати певні правоохоронні засоби [5, с. 56–57]. С.Н. Братусь визначає право на захист як обов'язковий елемент самого суб'єктивного права, забезпечення якого можливістю державного примусу – це його невід'ємна якість, й така можливість існує не паралельно з іншими, закріпленими суб'єктивним правом можливостями, а властива їм самим, адже без цього вони не були б юридичними можливостями [6, с. 73–74]. При розгляді дефініції «захисту», слід звернути увагу на те, що дитина смостійно не може звернутися за захистом своїх прав або здійснити їх самозахист. Так, відповідно до ст. 39 ЦПК права, свободи та інтереси малолітніх осіб віком до 14 років, а також недієздатних фізичних осіб, неповнолітніх осіб віком від 14 до 18 років, а також осіб, цивільна дієздатність яких обмежена, захищають у суді відповідно їхні батьки, усиновлювачі, опікуни чи інші особи, визначені законом. У захисті прав дитини специфічним є становище представника: діяльність на захист прав та інтересів осіб, яких він представляє, не є його право, а це його обов'язок, відмовитися від якого він не може. Законні представники здійснюють від імені особи, яку представляють, усі процесуальні дії, право здійснення яких належить особі, яку представляють, з деякими обмеженнями, передбаченими законом.

Вказані визначення носять універсальний характер, тому з вищевикладених позицій можна сформулювати і визначення захисту права

дитини на житло, зокрема; захист права дитини на житло – це суб'єктивне право дитини на захист, яке реалізується його батьками або законними представниками, з метою усунення перешкод у здійсненні права на житло або відновлення його попереднього стану.

Підсумовуючи вищевикладене слід визначити, що захист права дитини на житло в найбільш загальному вигляді можна уявити як гарантовану правову можливість особи – представника захищати суб'єктивне право дитини на житло від протиправних посягань інших осіб, скориставшись системою встановлених державою засобів, спрямованих на його відновлення. Право на захист житлових прав не може здійснюватися дитиною самотійно.

Список літератури: 1. Конституція України : від 08.12.2004 р., № 2222-IV. – Х. : Парус, 2005. – 56 с. 2. Батенчук М.М. Державний організаційно-правовий механізм забезпечення майнових прав дітей : автореф. дис.... канд. наук з держ. управління. – Львів, 2013. – 20 с. 3. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III (Редакція станом на 08.06.2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>. 4. Скакун О.Ф. Теория государства и права: Учебник. – Х.: Консум; Ун-т внутр. дел, 2000. – 704 с. 5. Дюрягин И.Я. Гражданин и закон. (О защите прав и законных интересов граждан). (Право для всех). – М.: Юрид. лит., 1989. – 384 с. 6. Братусь С.Н. Юридическая ответственность и законность (очерк теории). – М.: Юрид. лит., 1976. – 216 с.

*Муренко Е.Л., Гаряева А.М.
г. Харьков, Украина*

ПРАВА И СВОБОДЫ ЧЕЛОВЕКА: ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ

Основные права и свободы человека – это определенные возможности, которые необходимы для существования и развития человека в конкретных исторических условиях. Они объективно определяются достигнутым уровнем развития человечества и являются законными и равными для всех людей.

Учения и идеи о правах и свободах человека прошли длинный и извилистый путь, зародившись в виде представлений общего характера о надлежащих правилах поведения и достигнув современного уровня.

Так, в индусской цивилизации религиозно-кастовый уклад жизни определил градацию прав и социального статуса людей. Человек был